

بررسی تحلیل محتوای مهارت های زندگی در کتابهای داستانی کودکان ۹-۴ سال کانون پرورشی فکری کودکان و نوجوانان طی سال های ۱۳۷۸- ۱۳۹۲

زهرة میر حسینی^۱ | مهدی قاسمی^۲

۱. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، z_mirhoseini@iau-tnb.ac.ir
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، mehdighasemi1355@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۶/۶/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۶/۱۰/۲۵

چکیده

هدف: شناسایی و بررسی گرایش موضوعی نویسندگان حوزه ادبیات کودکان پیرامون مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در کتابهای داستانی کودکان ۹-۴ سال که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۲ منتشر شده است هدف اصلی پژوهش حاضر می باشد.

روش پژوهش: به منظور بررسی مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در داستان های کودکان از روش تحلیل محتوای مفهومی استفاده شده است. در این راستا پس از بررسی فهرست کتابهای داستانی موجود در سایت تولیدات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مجموعاً تعداد ۱۳۰ عنوان کتاب داستانی مناسب گروه سنی ذکر شده در سالهای مورد بررسی شناسایی گردید. و ۸۹ درصد از این جامعه آماری که شامل تعداد ۱۱۶ عنوان کتاب می شود توسط محقق مورد بررسی قرار گرفته است

یافته ها: مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در شش مقوله "برقراری ارتباط با دیگران"، "تصمیم گیری"، "تقویت اعتماد به نفس"، "دوست یابی"، "مقابله با اضطراب"، "مقابله با خشم" با فراوانی ۲۵۴۹ و ۷۸۶ و ۳۰/۸ درصد بیشترین و در مقابل مقوله "مقابله با خشم" با فراوانی ۹۷ و ۳/۸ درصد کمترین توجه را داشته اند. و همچنین از شش مقوله ذکر شده همگی بجز دو تای آخری در سالهای ۱۳۹۲ و ۱۳۹۰ به ترتیب دارای بیشترین و کمترین میزان میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب می باشد.

نتیجه گیری: نتایج بدست آمده از مطالعه وضعیت مقوله ها در هریک از سالهای مورد بررسی نشانگر آن است که بیشترین تاکید مشاهده شده مربوط به سال ۱۳۸۷ با تعداد ۵۲ کتاب در باره همه مقوله ها و فراوانی ۱۰۹۵ در تمامی مفاهیم می باشد. در حالیکه سال ۱۳۹۰ با ۴ کتاب و فراوانی ۶۰ در تمام مفاهیم دارای کمترین میزان تاکید است. در بین گروه های سنی هم رده سنی "ب" با میزان فراوانی ۶۳ جایگاه اول را به خود اختصاص داده است.

واژه های کلیدی: ادبیات کودکان و نوجوانان ایران، مهارت های زندگی، داستان واقع گرا، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

مقدمه

طی سه دهه گذشته نگرش‌ها به تعلیم و تربیت در جهت بکارگیری بالقوه و عملی دانش در زمینه‌های واقعی زندگی معطوف بوده است. به طوری که ضرورت تعلیم افراد در جهت رشد بهتر مهارت‌های زندگی و معیشتی خود به تدریج یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش تلقی می‌شود. از اینرو امروزه همگام با توسعه زندگی و صنعتی شدن روز افزون کشورهای در حال توسعه، تعلیم و تربیت نسل جدید خصوصاً کودکان و نوجوانان یکی از اصلی‌ترین وظایف نهادهای تعلیم و تربیت به حساب می‌آید. اما تأکید بیش از حد بر ارائه اطلاعات و دانش نظری باعث غفلت از یادگیری متون و مهارت‌های ضروری و مورد نیاز زندگی روزمره در این گروه از افراد جامعه می‌شود. (صفری، ۱۳۹۰).

اهمیت آموزش مهارت‌های زندگی زمانی مشخص می‌شود که بدانیم آموزش مهارت‌های زندگی موجب ارتقای تواناییهای روانی- اجتماعی می‌گردد. بنابراین، آموزش و تمرین مهارت‌های زندگی می‌تواند موجب تقویت و تغییر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتار در انسان گردد.

انتقاد مهم به تعلیم و تربیت رسمی این است که در مراکز آموزشی فقط بر روی برخی از مهارت‌ها از جمله خواندن و نوشتن تمرکز می‌شود و به ابعاد روحی و روانی و اجتماعی از قبیل آموزش در یادگیری متون و مهارت‌های لازم در زندگی روزمره برای حیات در جامعه توجهی نمی‌شود. (صفری، ۱۳۹۰). اما متأسفانه در کشور ما توجه شایسته‌ای به قصه‌گویی نمی‌شود و اینگونه به نظر می‌رسد که در حال حاضر، نهادهای سستی مانند خانواده، مدرسه و سایر نهادهای فرهنگی برای ایجاد و رشد چنین کارکردهایی، در کودکان و نوجوانان چندان موفق نبوده‌اند. از این رو ضروری است فرصتهایی فراهم گردد تا کودکان و نوجوانان علاوه بر کسب تواناییهای خواندن و نوشتن مهارت‌های زندگی را نیز فراگیرند.

امروزه با توجه به پیشرفت سریع تکنولوژی، چالش‌ها و تغییرات زیادی در زندگی افراد بوجود آمده است و دائماً نیز بر گستره، وسعت و شدت این تغییرات افزوده می‌شود لذا جهت رویارویی با این مسائل و تربیت انسان‌هایی متعهد به خواسته‌ها، ارزش‌ها و آرمانهای جامعه باید برنامه‌ریزی‌های دقیقی صورت گیرد. از اینرو با توجه به ظهور دوران داستان در عصر جدید که در آن نویسنده سعی دارد تا به یاری سخن، به رستگاری برسد، یکی از عوامل مهم کتاب خوانی است که تأثیر بسیار بر رشد و شکوفایی فکری نسل جوان دارد و باید از دوران کودکی پایه گذاری شود بنابراین، کتاب به عنوان یک منبع اطلاعاتی باید برای کودکان به صورت یک نیاز در آید تا خانواده‌ها و مربیان ضمن درک این ضرورت به این نیاز اهمیت داده و برای آن برنامه‌ریزی نمایند. به این علت که داستان به کودک فرصت می‌دهد تا امیال و محتویات "ناخودآگاه" خود را تعبیر نماید و محیط زندگی خود را بشناسد. (شعاری نژاد، ۱۳۷۴). حال اگر محتوای کتابهای کودکان در ارتباط با مهارت‌های زندگی باشد توانایی‌های لازم برای انجام رفتار مثبت و سازگارانه را در کودک افزایش داده و او را قادر می‌سازد تا با چالش‌ها و نیازهای زندگی روزمره به طور موثر برخورد کند. با توجه به مطالب فوق می‌توان نتیجه گرفت که مهارت‌های زندگی روش‌ها و فنون اصلی و ضروری برای زندگی سالم و سازنده هستند که باعث سازگاری افراد با محیط پیرامون می‌شوند. از جمله ابزارهای آموزش و پرورش غیر مستقیم "ادبیات کودکان" است که امروزه بیش از هر زمان دیگر مورد توجه مربیان قرار گرفته است. به همین علت است که مربیان تربیتی معتقدند در تدوین کتاب‌های غیر درسی برای کودکان و نوجوانان باید بیش از کتابهای درسی دقت کرد چرا که ادبیات کودکان تمام مسائل مرتبط به زندگی کودکان را به زبان ساده و بچگانه مطرح کرده و به آنها در تمام مراحل زندگی کمک می‌کند. از اینرو متخصصین در حوزه تعلیم و تربیت باید نسبت به

مذکور با مهارت های ده گانه زندگی است که توسط فاتح در سال ۱۳۸۵ تهیه و تنظیم شده است.

کریمی (۱۳۸۹) در پایان نامه خود با عنوان "تحلیل محتوای کتابهای داستانی گروه سنی ج طی ده سال ۱۳۷۸-۱۳۸۸ در مجموعه انتشارات کانون پرورش فکری از نظر میزان ارتباط آن با مهارت های زندگی" به بررسی کتابهای داستانی گروه سنی ج طی سالهای ذکر شده به روش تحلیل محتوای توصیفی می باشد که هدف از این پژوهش میزان ارتباط منابع تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در طی ده سال ذکر شده با مفاهیم دهگانه مهارت های زندگی می باشد.

رشنو (۱۳۹۰) در پایان نامه خود با عنوان "تحلیل محتوای کتابهای داستانی تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در گروه سنی نوجوانان بر اساس مهارت های تفکر انتقادی" به بررسی قابلیت های کتابهای داستانی تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در گروه سنی نوجوانان با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی پرداخته است. که تحلیل داستانها بر اساس مولفه های نظریه تفکر انتقادی ریچارد یال انجام شده است. و هدف از این پژوهش بررسی کتابهای داستانی در رده سنی نوجوانان تالیفی کانون و نیز گرایش نویسندگان به مفاهیم مهارت های تفکر انتقادی می باشد.

صدری زاده (۱۳۹۰) در پایان نامه خود با عنوان "بررسی آموزش مهارت های زندگی در ادبیات داستانی کودک" سعی دارد ادبیات داستانی کودک در حوزه آموزش مهارت های زندگی را بررسی کرده و شاهکارهای ادبیات داستانی کودک در این زمینه، شگردها و تکنیکهای بکار رفته در جهت آموزش بهتر و موثر تر این مهارت ها در داستان های کودک مورد بررسی قرار دهد و هدف از این پژوهش معرفی بهترین آثار ادبیات داستانی در حوزه آموزش مهارت های زندگی و مشخص کردن کمبودها و کاستی های ادبیات کودک در این زمینه می باشد.

محتوای کتاب های غیردرسی، از نظر ارتباط آنها با مهارت های زندگی توجه مضاعفی داشته باشند و در این مورد به تحقیقات بیشتری بپردازند. چراکه تحقیقات آنها موجب اصلاح، پیشرفت، بهبود و غنی سازی محتوای کتابهای غیر درسی دوره ابتدایی می شوند. زیرا این دوره به دلیل پایه ای و فراگیر بودن مهمتر و تاثیرپذیرتر نسبت به سایر مقاطع می باشد. (کلینکه، ۱۳۸۴).

از آنجایی که کودکان سنین قبل از دبستان نسبت به دنیای اطراف خود بسیار کنجکاو هستند و این حس در سنین آغاز دبستان نیز رو به افزایش است و همچنین کودکان در سنین ۸ و ۹ سالگی میل به پذیرفته شدن در جمع همسالان خود را دارند و می توانند با دیگران ارتباط برقرار کنند. بنابراین، مشخص کردن جایگاه پیامهای منتشر شده درحوزه ادبیات کودکان و نوجوانان کشور برای نویسندگان و برنامه ریزان انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان امری ضروری است، و هدف کلی آن شناسایی و بررسی گرایش موضوعی نویسندگان ایرانی این حوزه پیرامون مبحث مقوله های مرتبط با مهارت های زندگی در کتابهای داستانی کودکان گروه سنی ۴ - ۹ سال کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در طی سالهای ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ می باشد.

در ایران و جهان پژوهشهای مرتبطی انجام شده است که بیشتر از لحاظ روش و نوع کار شباهتهایی با تحقیق حاضر دارند و ذیلا به آنها اشاره می شود:

ترابیگی (۱۳۸۹) در پایان نامه خود با عنوان "تحلیل محتوای کتب برگزیده ادبیات داستانی کودک و نوجوان از منظر کاربرد مهارت های زندگی" به تحلیل محتوای کتب داستانی برگزیده شده در دوازده دوره جشنواره کتاب کودک که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شده می پردازد. در این پژوهش که به روش تحلیل محتوای توصیفی می باشد هدف نشان دادن میزان ارتباط کتب داستانی

جهت ترغیب مشارکت مثبت و فعال این دانش آموزان، ارتقاء کامل حضور در مدرسه، تشویق به رفتارهای مطلوب، اقدام به کنترل خشم و ترغیب برای یادگیری الزامی در کلاس درس است. نتیجه حاصل از این پژوهش هم برای معلمان و هم برای دانش آموزان مثبت و ارضا کننده بود. در این پژوهش توصیه هایی به معلمان علاقه مند برای ابداع روشهای آموزشی خلاق و متمایز کردن تعلیم و تجارب مدیریتی مناسب کلاس درس برای رسیدن به پیشرفت دانش آموزان داده شده است.

دان^۵ (۲۰۱۰) در پروژه های تحت عنوان "یادگیری مهارت های زندگی در دوران کودکی و برخورداری از رفاه در زندگی بزرگسالی" به بررسی وضعیت سنگال پرداخته است، نویسنده در این پروژه یادآور شده است که آموزش به راحتی سرمایه و رفاه بشری در کشورهای کم درآمد تبدیل نمی شود. به این دلیل که این کشورها، درجه بالایی از اقتصاد و تمایز بازار کار را که امکان تبدیل دانش و مهارت های لازم را موجب می شوند دارند. در نتیجه تکمیل آموزش مقدماتی یا حتی آموزش ثانوی لزوما منجر به وضعیت بهتری نسبت به بعضی از انواع تعلیم و تربیت اسلامی نمی شود این مقاله یافته های پژوهشی درحال انجام پروژه طولی در سنگال را گزارش می دهد. هدف از این پژوهش مطالعه مقایسه ارتباط بین پس زمینه آموزشی با یادگیری مهارت های زندگی و رفاه در زندگی بزرگسالی در میان افرادی را نشان می دهد که در مدرسه ابتدایی، قرآن، عربی یا سیستم های یادگیری بومی در ابتدای سال ۱۹۸۰ شرکت کردند.

با توجه به اهداف و موقعیت زمانی و مکانی تحقیق حاضر و نتایج حاصل از آن می توان گفت که پژوهشهایی که در گذشته صورت گرفته سعی در ارتقاء آموزش مهارت های زندگی به کودکان و نوجوانان به منظور موفقیت آنها در محیط مدرسه و زندگی اجتماعی داشتند و هر کدام به روشی خاص و به نوعی به این امر پرداخته اند. به عنوان نمونه پایان نامه های

کریمی (۱۳۹۰) در پایان نامه خود با عنوان "بررسی میزان برخورداری کتابهای داستانی گروه سنی نوجوانان از مولف های مهارت های زندگی" کتابهای داستانی گروه سنی نوجوانان، تالیف شده توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را به روش تحلیل محتوای کمی و کیفی مورد مطالعه قرار داده است. هدف از این پژوهش بررسی میزان برخورداری از مولف های مهارت های زندگی در کتابهای ذکر شده می باشد که به منظور اعتباربخشی به داده های خود از روش مثلث سازی به جمع آوری اطلاعات پرداخته است.

وردینگر^۱ و رودولف^۲ (۲۰۰۹) در پژوهشی تحت عنوان "تدریس مهارت های زندگی کلی بر اساس پروژه مبتنی بر یادگیری" خاطر نشان کرده اند که دبیرستان های آمریکا موفقیت را مطابق دانش آموزانی که در موسسات چهار ساله، هر سال پذیرفته می شوند، می سنجند. گرچه این روش یکی از راه های اندازه گیری است، بعضی مدارس وجود دارند که کانون توجه شان به توسعه مهارت های زندگی عمده مورد نیاز است که به عنوان بخشی موثر از جامعه می شوند. در این پژوهش نظرسنجی های درون خطی را به فارغ التحصیلان، دانش آموزان و والدین و به بخش دانش آموز محور مدرسه ای در مینسوتا^۳ فرستاده اند. هدف پژوهش بررسی تعاریفی از موفقیت و تعیین این موضوع است که آیا این مدرسه مهارت های زندگی را آموزش می دهد. نتایج این تحقیق نشان داده است که این مدرسه در تدریس مهارت های زندگی عمده که به دانش آموزان در موقعیتشان در دانشگاه و بطور کلی در زندگی کمک خواهد کرد، در سطح عالی قرار دارد.

آییزر^۴ (۲۰۱۰) در مقاله ای تحت عنوان "استفاده از موسیقی برای آموزش مهارت های زندگی به دانش آموزان با تواناییهای عاطفی در کلاس درس" با هدف تدبیر برنامه آموزشی در

1 Wurdinger
2 Rudolph
3 Minnesota
4 Obiozor

5 Daun

جامعه مورد مطالعه، کلیه کتابهای داستانی تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در رده سنی ۴-۹ سال (الف، ب، ج) است که در طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۲ منتشر شده‌اند و فهرست اسامی آنها در لیست انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ذکر شده است و تعداد این کتابها تقریباً در حدود ۱۳۰ عنوان می باشد که فقط تعداد ۱۱۶ عنوان آن موجود بود، از این رو همین تعداد که ۸۹ درصد از کل جامعه آماری را تشکیل می دهد، توسط محقق از سایت تولیدات این مرکز گرفته شده و مورد بررسی و تحلیل محتوا قرار گرفته است.

برای استخراج اصطلاحات، تعیین و تنظیم مقوله‌ها و شکل بندی آنها با توجه به مطالعه چند کتاب در زمینه مهارت‌های زندگی، مهارت‌های اساسی و مهمی که در موفقیت کودکان نقش بسزایی دارند استخراج گردید و در شش مقوله قرار گرفتند و سپس با مراجعه به فرهنگنامه های فارسی لغات و واژه‌های مترادف با این مقوله‌ها نیز تعیین شدند.

مقوله ارتباط با دیگران: گفتگو، روابط بین فردی، ارتباط موثر، آشنایی

مقوله تصمیم‌گیری: قصد، انتخاب، چاره، عزم، تصمیم

مقوله تقویت اعتماد به نفس: انگیزه، اراده، پشتکار و جدیت، شجاعت

مقوله دوست‌یابی: مهربانی، محبت، خوش رفتاری، عشق، کمک مقوله

مقابله با اضطراب: مقابله با استرس، مقابله با ترس، آرامش، صبر مقوله

مقابله با خشم: مقابله با عصبانیت، مقابله با خشونت، مقابله با آزار و اذیت

به این صورت که تمامی واژه ها، اصطلاحات، عبارات و تصاویر به کار رفته در کلیه کتابهای داستانی مورد بررسی در

کریمی (۱۳۹۰)، رشنو (۱۳۹۰)، کریمی (۱۳۸۹) و تراب بیگی (۱۳۸۹) از لحاظ روش و موقعیت مکانی جامعه پژوهش شباهتهایی با پژوهش حاضر دارند و در میان مقاله‌های خارجی مقاله ردینگر و رودولف (۲۰۰۹)، آبیزر (۲۰۱۰) و دان (۲۰۱۰) هر کدام به ترتیب از لحاظ هدف و جامعه پژوهش شباهتهایی با پژوهش حاضر دارند، ولی هیچکدام عیناً مشابه پژوهش حاضر نیستند. و به لحاظ موقعیت مکانی و زمانی جامعه پژوهش باهم تفاوت دارند، چرا که پژوهش حاضر به تحلیل محتوای مهارت‌های زندگی در کتابهای داستانی کودکان ۴-۹ سال تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۲ می پردازد.

این پژوهش دارای سه پرسش اصلی است که پاسخ به آنها چارچوب مسئله اساسی را روشن می‌کند.

الف) مفاهیم مرتبط با مهارت‌های زندگی در کتاب‌های داستانی کودکان رده سنی ۴ - ۹ سال که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در طی سالهای ۱۳۸۷ - ۱۳۹۲ منتشر شده است کدامند و وضعیت هریک از این مقوله‌ها در طی سالهای مورد بررسی چگونه است؟

ب) در هریک از سالهای مورد بررسی کدامیک از مفاهیم مرتبط با مهارت‌های زندگی بیشترین کتاب را به خود اختصاص داده است ؟

ج) در کدامیک از گروه‌های سنی مورد بررسی در طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۲ نویسندگان بیشتر به مفاهیم مرتبط با مهارت‌های زندگی در کتاب های داستانی پرداخته اند؟

روش شناسی

به منظور بررسی مفاهیم مرتبط با مهارت‌های زندگی در داستان‌های کودکان از روش تحلیل محتوا مفهومی در این پژوهش استفاده می شود. تحلیل محتوا مفهومی شامل کار با داده ها، سازماندهی، تجزیه داده ها به واحدهای قابل کنترل و ترکیب آنها در جهت کشف نکات مهم و آموختنی می‌باشد.

با توجه به اهداف پژوهش و تلاش در جهت پاسخگویی به سوالات مطرح شده و همچنین سنجش میزان تاثیر متغیرها بر یکدیگر محقق برای رسیدن به نتایج مطلوب، این معیارها را به صورت کمی و در قالب جداول به ترتیب میزان فراوانی ارائه شده است. و همچنین برای سهولت تشخیص در جداول بیشتریها با رنگ تیره و کمتریها با رنگ روشن نشان داده می شود.

طی دوره زمانی ۱۳۸۷-۱۳۹۲ که به یکی از شش مقوله اصلی و یا واژه‌هایی با معانی و مفاهیم مشترک هر یک از این مقوله‌ها ی ذکر شده مربوط می‌باشد در چک لیستی که شامل اطلاعات کتابشناختی هر کتاب و هر یک از عناوین شش مقوله ذکر شده می‌باشد، به تعداد تکرار برای هر مقوله علامت گذاری شده و در نهایت جمع بندی و مورد بررسی قرار می‌گیرند.

یافته‌های پژوهش

بررسی کلی فراوانی مفاهیم مرتبط با مهارت‌های زندگی در کتابهای داستانی مورد بررسی

جدول ۱: توزیع فراوانی کلیه مقوله‌های مورد بررسی در کتابهای داستانی منتشر شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

ردیف	عنوان مقوله	تعداد کتابهای دارای مقوله	فراوانی مفهوم	درصد
۱	برقراری ارتباط با دیگران	۱۱۰	۷۸۶	۳۰/۸
۲	دوست یابی	۱۰۶	۶۹۷	۲۷/۳
۳	تصمیم گیری	۱۰۱	۵۱۵	۲۰/۲
۴	تقویت اعتماد به نفس	۷۴	۲۴۸	۹/۷
۵	مقابله با اضطراب	۷۴	۲۰۶	۸/۲
۶	مقابله با خشم	۳۲	۹۷	۳/۸

مقابله باخشم با فراوانی ۹۷ و میزان ۳/۸ درصد دارای کمترین فراوانی مفهوم می‌باشد .

چنانچه مشاهده می‌شود مقوله برقراری ارتباط با دیگران با فراوانی ۷۸۶ و میزان ۳۰/۸ درصد دارای بیشترین و مقوله

مقوله " برقراری ارتباط با دیگران "

جدول ۲: توزیع فراوانی مقوله "برقراری ارتباط با دیگران" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

مقوله برقراری ارتباط با دیگران	تعداد کل کتب منتشرشده در همه موضوعات	تعداد کتابهایی دارای مقوله برقراری ارتباط با دیگران	درصد	فراوانی مفهوم	میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط
۱۳۸۷	۵۲	۵۲	۱۰۰	۳۷۸	۷/۲۷
۱۳۸۸	۱۶	۱۶	۱۰۰	۱۲۶	۷/۸۸
۱۳۸۹	۳۲	۲۶	۸۱/۲۵	۱۷۲	۶/۶۲
۱۳۹۰	۴	۴	۱۰۰	۱۸	۴/۵۰
۱۳۹۱	۱۰	۱۰	۱۰۰	۶۹	۶/۹۰
۱۳۹۲	۲	۲	۱۰۰	۲۳	۱۱/۵۰

بیشترین میزان و در سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار ۴/۵۰ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

چنانچه مشاهده می شود مقوله برقراری ارتباط با دیگران در سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار مفهوم ۱۱/۵۰ در هر کتاب دارای

مقوله "دوست یابی"

جدول ۳: توزیع فراوانی مقوله "دوست یابی" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

مقوله دوست یابی	تعداد کل کتب منتشرشده در همه موضوعات	تعداد کتابهایی دارای مقوله دوست یابی	درصد	فراوانی مفهوم	میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط
۱۳۸۷	۵۲	۴۹	۹۴	۳۱۴	۶/۴۱
۱۳۸۸	۱۶	۱۶	۱۰۰	۱۱۸	۷/۳۸
۱۳۸۹	۳۲	۲۸	۸۸	۱۸۱	۶/۴۶
۱۳۹۰	۴	۴	۱۰۰	۱۹	۴/۷۵
۱۳۹۱	۱۰	۷	۷۰	۳۶	۵/۱۴
۱۳۹۲	۲	۲	۱۰۰	۲۹	۱۴/۵۰

و در سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار ۴/۷۵ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

چنانچه مشاهده می شود مقوله دوست یابی در سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار مفهوم ۱۴/۵۰ در هر کتاب دارای بیشترین میزان

مقوله "تصمیم گیری"

جدول ۴: توزیع فراوانی مقوله "تصمیم گیری" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط	فراوانی مفهوم	درصد	تعداد کتابهایی دارای مقوله تصمیم گیری	تعداد کل کتب منتشر شده در همه موضوعات	مقوله تصمیم گیری
۴/۵۳	۱۹۵	۸۳	۴۳	۵۲	۱۳۸۷
۶/۵۷	۹۲	۸۸	۱۴	۱۶	۱۳۸۸
۴/۹۶	۱۳۹	۸۸	۲۸	۳۲	۱۳۸۹
۳/۵۰	۱۴	۱۰۰	۴	۴	۱۳۹۰
۵/۵۰	۵۵	۱۰۰	۱۰	۱۰	۱۳۹۱
۱۰/۰۰	۲۰	۱۰۰	۲	۲	۱۳۹۲

در سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار ۳/۵۰ کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

چنانچه مشاهده می شود مقوله تصمیم گیری در سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار مفهوم ۱۰ در هر کتاب دارای بیشترین میزان و

مقوله "تقویت اعتماد به نفس"

جدول ۵: توزیع فراوانی مقوله "تقویت اعتماد به نفس" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط	فراوانی مفهوم	درصد	تعداد کتابهایی دارای مقوله تقویت اعتماد به نفس	تعداد کل کتب منتشر شده در همه موضوعات	مقوله تقویت اعتماد به نفس
۳/۰۰	۸۴	۵۴	۲۸	۵۲	۱۳۸۷
۴/۴۵	۴۹	۶۹	۱۱	۱۶	۱۳۸۸
۳/۱۰	۶۵	۶۶	۲۱	۳۲	۱۳۸۹
۱/۵۰	۶	۱۰۰	۴	۴	۱۳۹۰

۳/۵۰	۲۸	۸۰	۸	۱۰	۱۳۹۱
۸/۰۰	۱۶	۱۰۰	۲	۲	۱۳۹۲

چنانچه مشاهده می‌شود مقوله تقویت اعتماد به‌نفس در سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار مفهوم ۸ در هر کتاب دارای بیشترین میزان و در سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار ۱/۵۰ کمترین میزان را به خود اختصاص داده‌است.

مقوله "مقابله با اضطراب"

جدول ۶: توزیع فراوانی مقوله "مقابله با اضطراب" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط	فراوانی مفهوم	درصد	تعداد کتابهایی دارای مقوله مقابله با اضطراب	تعداد کل کتب منتشر شده در همه موضوعات	مقوله مقابله با اضطراب
۲/۶۹	۸۶	۶۲	۳۲	۵۲	۱۳۸۷
۳/۰۰	۲۷	۵۶	۹	۱۶	۱۳۸۸
۳/۰۴	۷۶	۹۶	۲۵	۳۲	۱۳۸۹
۳/۰۰	۳	۲۵	۱	۴	۱۳۹۰
۲/۰۰	۱۰	۵۰	۵	۱۰	۱۳۹۱
۲/۰۰	۴	۱۰۰	۲	۲	۱۳۹۲

چنانچه مشاهده می‌شود مقوله مقابله با اضطراب در سال ۱۳۸۹ با میانگین تکرار مفهوم ۴/۳۰ در هر کتاب دارای بیشترین میزان و در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ هرکدام با میانگین تکرار ۲ کمترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند.

مقوله "مقابله با خشم"

جدول ۷: توزیع فراوانی مقوله "مقابله با خشم" در کتابهای داستانی سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

میانگین تکرار مفهوم در هر کتاب مرتبط	فراوانی مفهوم	درصد	تعداد کتابهایی دارای مقوله مقابله با خشم	تعداد کل کتب منتشر شده در همه موضوعات	مقوله مقابله با خشم
۲/۳۸	۳۸	۳۱	۱۶	۵۲	۱۳۸۷

بررسی تحلیل محتوای مهارت های زندگی در کتابهای داستانی کودکان ۴-۹ سال ...

۲/۶۷	۱۶	۳۸	۶	۱۶	۱۳۸۸
۴/۷۵	۳۸	۲۵	۸	۳۲	۱۳۸۹
.....	۰	۰	۰	۴	۱۳۹۰
۲/۵۰	۵	۲۰	۲	۱۰	۱۳۹۱
.....	۰	۰	۰	۲	۱۳۹۲

چنانچه مشاهده می شود مقوله مقابله با خشم در سال ۱۳۸۹ با در سال ۱۳۸۷ با میانگین تکرار ۲/۳۸ کمترین میزان را به خود میانگین تکرار مفهوم ۴/۷۵ در هر کتاب دارای بیشترین میزان و اختصاص داده است.

بررسی مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی بر اساس سالهای مورد بررسی

جدول ۸: توزیع فراوانی مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در کتابهای داستانی مورد بررسی در سالهای ۱۳۸۷-۱۳۹۲

ردیف	سال	تعداد کل کتابهای منتشر شده در همه مقوله ها	فراوانی تمام مفاهیم
۱	۱۳۸۷	۵۲	۱۰۹۵
۲	۱۳۸۹	۳۲	۶۷۱
۳	۱۳۸۸	۱۶	۴۲۸
۴	۱۳۹۱	۱۰	۲۰۳
۵	۱۳۹۲	۲	۹۲
۶	۱۳۹۰	۴	۶۰

همانگونه که مشاهده می شود سال ۱۳۸۷ با تعداد ۵۲ کتاب منتشر شده و فراوانی ۱۰۹۵ دارای بیشترین فراوانی در تمامی مقوله ها می باشد. و سال ۱۳۹۰ با تعداد ۴ کتاب منتشر شده و فراوانی ۶۰ کمترین رتبه از نظر میزان فراوانی در کلیه مقوله ها را به خود اختصاص داده است.

بررسی مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی بر اساس گروه های سنی

جدول ۹: توزیع فراوانی گروه های سنی در سالهای (۱۳۸۷-۱۳۹۲)

سال	تعداد کل کتب منتشر شده در همه موضوعات	فراوانی گروه سنی الف	فراوانی گروه سنی ب	فراوانی گروه سنی ج
۱۳۸۷	۵۲	۳۰	۲۷	۱۹
۱۳۸۸	۱۶	۹	۹	۶
۱۳۸۹	۳۲	۹	۱۷	۱۶
۱۳۹۰	۴	۲	۱	۲
۱۳۹۱	۱۰	۳	۹	۶
۱۳۹۲	۲	۰	۰	۲
کل	۱۱۶	۵۳	۶۳	۵۱

کمترین میزان فراوانی را در تمامی سالهای مورد بررسی به خود اختصاص داده است.

تکرار مفهوم مربوط به سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار (۴/۵۰) در هر کتاب می باشد، این جدول گویای آن است که مقوله "برقراری ارتباط با دیگران" در سالهای ۱۳۸۸، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۱ به ترتیب بعد از سال ۱۳۹۲ با بیشترین درصد فراوانی و میانگین تکرار مفهوم مورد تاکید نویسندگان در کتابهای داستانی بوده است.

- مقوله "دوست یابی" با ۱۰۶ کتاب مرتبط و فراوانی ۶۹۷ در رتبه دوم قرار دارد. با توجه به جدول ۳ بیشترین میزان تکرار مفهوم مربوط به سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار (۱۴/۵۰) در هر کتاب می باشد. در حالیکه کمترین میزان تکرار مفهوم مربوط به سال ۱۳۹۰ با میانگین تکرار (۴/۷۵) است.

- سومین مقوله در ارتباط با مفهوم مهارتهای زندگی مقوله "تصمیم گیری" با ۱۰۱ کتاب مرتبط و فراوانی ۵۱۵ است. که طبق جدول ۴ بیشترین میزان تکرار مفهوم همانند مقوله های قبلی مربوط به سال ۱۳۹۲ می باشد که در این سال هر ۲ کتاب منتشر شده به موضوع مورد نظر پرداخته اند و دارای

بر اساس جدول فوق "رده سنی ب" با میزان فراوانی ۶۳ کتاب مرتبط با مفاهیم مهارت های زندگی دارای بیشترین تعداد کتاب و "رده سنی ج" هم با ۵۱ کتاب مرتبط با مفاهیم

بحث و نتیجه گیری

با توجه به یافته های تحقیق در جداول مربوطه و تجزیه و تحلیل آنها نتایج کلی زیر حاصل گردید:

- شش مقوله مورد بحث مرتبط با مهارت های زندگی با ۲۵۴۹ فراوانی در کتابهای داستانی مناسب گروه های سنی مورد بررسی بکار رفته است. همانگونه که در جدول ۱ مشاهده می شود مقوله "برقراری ارتباط با دیگران" با ۱۱۰ کتاب مرتبط و فراوانی ۷۸۶ و ۳۰/۸ درصد نسبت به مقوله های دیگر دارای بیشترین میزان فراوانی بوده است و بعد از آن هم مقوله "دوست یابی" با ۱۰۶ کتاب مرتبط و فراوانی ۶۹۷ قرار دارد در حالیکه مقوله "مقابله با خشم" با فراوانی ۹۷ و ۳/۸ درصد کمترین میزان را به خود اختصاص داده است.

- مطابق جدول ۲ بیشترین میزان تکرار مفهوم در مقوله برقراری ارتباط با دیگران مربوط به سال ۱۳۹۲ با میانگین تکرار (۱۱/۵۰) در هر کتاب می باشد در مقابل کمترین میزان

سال ۱۳۸۷ با میانگین تکرار (۲/۳۸) در هر کتاب می باشد. در این مقوله هم عناصری مانند خشم، عصبانیت به نسبت، بیشتر از موارد مقابله با آنها در کتابهای داستانی مورد بررسی به چشم می خورد از این رو لازم است که نویسندگان کتابهای داستانی رده سنی کودکان در تالیف این کتب همانند مقوله "مقابله با اضطراب" به این مقوله هم توجه ویژه داشته باشند.

- یافته های تحقیق در مورد وضعیت مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در کتابهای داستانی گروه سنی مورد بررسی مطابق جدول ۸ نشان می دهد که سال ۱۳۸۷ با تعداد ۵۲ کتاب منتشر شده درباره همه مقوله ها و فراوانی ۱۰۹۵ در تمامی مقوله ها دارای بیشترین میزان فراوانی در بین سالهای مورد بررسی می باشد و بعد از آن هم سال ۱۳۸۹ با ۳۲ کتاب چاپ شده و فراوانی ۶۷۱ در مرتبه دوم قرار دارد و کمترین میزان فراوانی هم مربوط به سال ۱۳۹۰ با فراوانی ۶۰ می باشد.

- مطابق جداول و آمار مربوطه در مورد مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی در کتابهای داستانی گروه سنی ۴-۹ سال مشخص گردید که مقوله "برقراری ارتباط با دیگران" در سالهای ۱۳۸۷، ۱۳۸۹، ۱۳۸۸، ۱۳۹۱ دارای بیشترین میزان میانگین تکرار مفهوم بوده و در هر یک از این سالها در صدر قرار گرفته است. در مقابل سالهای ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ مقوله "مقابله با خشم" و سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱ هم مقوله "مقابله با اضطراب" کمترین میزان میانگین تکرار را به خود اختصاص داده اند.

- مطابق جداول در سالهای ۱۳۹۲ و ۱۳۹۰ مقوله "دوست یابی" آمار بیشترین میانگین تکرار را به خود اختصاص داده است و در مقابل مقوله مقابله با خشم دارای کمترین آمار می باشد. پس با توجه به این مطالب می توان نتیجه گرفت که در سالهای مورد بررسی دو مقوله "برقراری ارتباط با دیگران" و "دوست یابی" به مراتب خیلی بیشتر از

میانگین تکرار مفهوم (۱۰) در هر کتاب می باشند و کمترین میزان تکرار مفهوم هم مانند مقوله های قبلی مربوط به سال ۱۳۹۰ با تعداد ۴ کتاب مرتبط با موضوع و میانگین تکرار (۳/۵۰) در هر کتاب می باشد.

- در سال های مورد پژوهش به مقوله " تقویت اعتماد به نفس" با فراوانی ۲۴۸ در ۷۴ کتاب مرتبط با موضوع تقریباً دو برار کمتر از مقوله " تصمیم گیری " پرداخته شده است. به همین علت در رتبه چهارم از نظر میزان فراوانی قرار گرفته است. و بر اساس جدول ۵ بیشترین میزان تکرار مفهوم مربوط به سال ۱۳۹۲ با میانگین (۸) می باشد در حالیکه کمترین میزان تکرار مفهوم مربوط به سال ۱۳۹۰ با میانگین (۱/۵۰) در هر کتاب می باشد.

- مقوله پنجم در ارتباط با مفهوم مهارت های زندگی مقوله " مقابله با اضطراب " است که دارای تعداد ۷۴ کتاب مرتبط با موضوع مورد نظر و فراوانی ۲۰۶ می باشد. همانگونه که در جدول ۶ مشاهده می شود سال ۱۳۸۹ با ۲۵ کتاب مرتبط و میانگین تکرار مفهوم (۳/۰۴) در هر کتاب بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است و در مقابل سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ بطور مشترک هر کدام با میانگین تکرار (۲) در هر کتاب کمترین میزان را دار می باشند. و در بررسی و تحلیل کتابهای داستانی مورد بررسی مشاهده گردید که متأسفانه به واژه ترس و اضطراب، نسبت به راه های مقابله با آن خیلی بیشتر پرداخته شده است در حالی که با توجه به خصوصیات سنی کودکان ۴ - ۹ سال، این نکته باید توسط نویسندگان کتابهای داستانی مخصوص این دوره مد نظر قرار گیرد.

- آخرین مقوله مورد بررسی در رابطه با مهارت های زندگی مقوله " مقابله با خشم" است که در مقایسه با پنج مقوله قبلی با تعداد ۳۲ کتاب مرتبط با مقوله مورد نظر و فراوانی ۹۷ دارای کمترین میزان فراوانی می باشد. طبق جدول ۷ بیشترین میزان تکرار مفهوم در سال ۱۳۸۹ با میانگین تکرار (۷۵/۴) در هر کتاب است و کمترین میزان تکرار مفهوم مربوط به

کودک، یعنی نیاز به امنیت، محبت و توجه از سوی بزرگسالان به فراموشی سپرده شده است. موضوعاتی مانند استقلال و هویت یابی، عشق در این سالها بسیار اندک است. بیشتر داستانها در رده سنی مشترک سال های اول دبستان و سالهای آخر دبستان است، در این گروههای سنی همانند گروه سنی پیش از دبستان به تنهایی کتابی موجود نیست.

- آثار اختصاص یافته به کودکان دور نمایه های اجتماعی، شناختی، روانشناسی، اخلاقی، تربیتی، آموزشی، دینی و موضوع هایی چون دوستی، تنهایی، طبیعت، شادی، دوست یابی، زندگی شهری، ترس، دین و خانواده دارند.

پیشنهادها

۱- پیشنهاد می شود که نویسندگان ایرانی در تالیفات خود نه تنها تاکید بیشتری بر مفاهیم مرتبط با مهارت های زندگی نظیر مقابله با خشم، مقابله با اضطراب و ترس و تقویت اعتماد به نفس داشته باشند. بلکه ضد مهارت ها نیز تبلیغ نشود.

۲- با توجه به نتایج پژوهش حاضر و تعداد ناچیز کتابهای چاپ شده برای این گروه سنی و با عنایت به نقش قابل توجه این دوره در شکل گیری شخصیت کودک، ترغیب ناشرین از جمله کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به نشر کتابهایی در رابطه با این حوزه پیشنهاد می گردد.

۳- نیازهای روانی کودکان در تالیف کتب داستانی در ارتباط با مهارت های زندگی مد نظر قرار داده شود.

۴- جهت آشنایی معلمان و مربیان کودکان منابعی شامل مهارت های زندگی کاربردی و مفید تهیه و در اختیار آنان قرار داده شود.

۵- به اولیا از طریق کلاس های آموزش خانواده، آموزش نحوه ایجاد و آموزش مهارت های زندگی داده شود.

مقوله های دیگر مورد توجه نویسندگان کتابهای داستانی قرار گرفته اند و بعد از آنها مقوله "تصمیم گیری" در مرتبه بعدی قرار گرفته است. در حالیکه دو مقوله "مقابله با اضطراب" و "مقابله با خشم" مورد کمترین توجه قرار گرفته و در انتهای جدول قرار دارند.

- همانگونه که در جدول ۸ نشان داده می شود میزان انتشار کتاب در سال ۱۳۸۷ تقریباً دو برابر بیشتر از سال ۱۳۸۹ می باشد و سال ۱۳۸۹ هم دو برابر بیشتر از سال ۱۳۸۸ می باشد. و این روند به صورت تقریبی همینطور ادامه دارد. به طوری که در سال ۱۳۸۷ میزان انتشار ۲۶ برابر بیشتر از سال ۱۳۹۲ می باشد و این نشانگر آن است هر ساله میزان انتشار کتابهای داستانی به مراتب کمتر از سالهای قبلی است از این رو انتظار می رود که کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که به نوعی یکی از متولیان نشر در حوزه کتابهای کودک به شمار می رود به این مسئله توجه ویژه داشته باشد و در جهت رفع این مشکل اقدامات لازم را انجام دهد.

- با توجه به آمار بدست آمده براساس جدول ۹ کودکان سنین سالهای آغاز دبستان (رده سنی ب) با ۶۳ کتاب مرتبط، کودکان سنین سالهای قبل از دبستان (رده سنی الف) با ۵۳ کتاب مرتبط و کودکان سنین سالهای پایان دبستان (رده سنی ج) با ۵۱ کتاب مرتبط با مفاهیم مهارت های زندگی به ترتیب رتبه های اول تا سوم را در جدول به خود اختصاص داده اند البته بعضی از کتابهای داستانی شامل هر دو رده سنی می باشد که بر این اساس سال ۱۳۸۷ در کلیه گروه های سنی بیشترین کتاب مرتبط با مقوله های مورد نظر را به خود اختصاص داده است ولی در سال ۱۳۹۲ کودکان سنین قبل و آغاز دبستان در حالی که از نظر روانشناسان دوره حساس را سپری می کنند، دارای هیچ کتاب داستانی مرتبط با مفاهیم مهارت های زندگی نمی باشند. و کودکان سنین پایانی دبستان هم فقط با تعداد ۲ کتاب دارای کمترین سهم در بین سالهای مورد بررسی هستند.

- در بیشتر آثار اختصاص یافته به مخاطبان سالهای پیش از دبستان و سالهای اول دبستان، پاسخ به نیازهای محوری

۸- مهارت های پایه و اساسی در جهت توسعه مهارت های زندگی به طور عملی از طریق بازی و نمایش به کودکان آموزش داده شود.

صدری زاده، نگین (۱۳۹۰). "بررسی آموزش مهارت های زندگی در ادبیات داستانی کودک". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

صفری، الهام (۱۳۹۰). "ضرورت آموزش مهارت های زندگی در مدارس". انجمن دبیران آموزش و پرورش استان بوشهر، شهرستان دشتستان. به آدرس الکترونیکی: www.Irandabir.ir

کریمی، مریم (۱۳۹۰). "بررسی میزان برخورداری کتابهای داستانی گروه سنی نوجوانان از مولف های مهارت های زندگی". پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء.

کریمی، نوش آفرین (۱۳۸۹). "تحلیل محتوای کتاب های داستانی گروه سنی ۱۳۷۸ - ۱۳۸۸ در مجموعه انتشارات کانون پرورش فکری از نظر میزان ارتباط آن با مهارت های زندگی". پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.

کلینکه، کریس. ال (۱۳۸۴). مهارت های زندگی. ترجمه شهرام محمدخانی. تهران: اسپند هنر.

Courtney, M.E.; zinn, A. (2008). "Evaluation of the life Skills Training program Los Angeles county, California: Final Report". [On-Line]. Available: <http://www.eric.ed.gov / PDFS/ED502640.pdf>

Daun, H. (2010). "Childhood Learning, Life Skills and Well-Being in Adult Life: A Senegalese Case". [On - Line]. Available: <http://www.eric.ed.gov/EricwebProtal/Search/SimpleSearch.Jsp: jsessionid Yuowp - Ouktgc Zyoay JVAQ. Ericsv?>

Obiozor, W.E. (2010). the use of music to teach life skills to students with emotional disabilities in the classroom. [On - Line].

۶- آموزش مهارت های زندگی در کشورهای مختلف بررسی و تطبیق داده شود و مانند سایر کشورها دفاتر نظارتی برای تبلیغ و آموزش مهارت های زندگی ایجاد شود.

۷- درس مهارت های زندگی در جهت آموزش مهارت های مورد نیاز و اساسی از دوره آمادگی تا دانشگاهی ایجاد شود.

۹- کتابخانه های فعال در زمینه کتاب کودکان و نوجوانان همانند کتابخانه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کتابخانه شورای کتاب کودک و خانه کتابدار می توانند لیستی در زمینه کتاب های مرتبط با مهارت های زندگی تهیه کرده و در اختیار مدارس، پیش دبستانی و آمادگی ها قرار دهند و نیز می توانند ناشران و نویسندگان را در این راستا ترغیب و تشویق نمایند.

۱۰- زمینه ای مناسب برای مشارکت و فعالیت کودکان در جهت ارتقای سلامت و بهداشت روانشان با استفاده از روش های مبتنی بر مهارت های زندگی ایجاد شود.

۱۱- پیشنهاد می شود توجه ویژه به مقوله هایی نظیر ارتباطات جمعی و آنچه در ذیل مهارت های زندگی، به عنوان جزء قابل توجه نظام آموزش غیر درسی و اولویت دهی به طرح آن در قالب کتابهای مناسب می آید، مبذول شود.

فهرست منابع

تراب بیگی، مهدی (۱۳۸۹). "تحلیل محتوای کتب برگزیده داستانی کودک و نوجوان از منظر کاربرد مهارت های زندگی". پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه علامه طباطبایی.

رشنو، سمیه (۱۳۹۰). "تحلیل محتوای کتابهای داستانی تالیفی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در گروه سنی نوجوانان بر اساس مهارت های تفکر انتقادی". پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه الزهراء.

شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۷۴). ادبیات کودکان. تهران: اطلاعات.

Wurdinge, S.; Rudolph, J. (2009). "A Different Type of Success: Teaching Important Life Skills Through Project Based Learning". [On-Line Available:
<http://www.eric.ed.gov/Ericwebportal/search/recordDetails.Jsp>

Available:<http://www.eric.ed.gov/EricwebPortal/search/simplesearch.Jsp?>

Sampson, C. (1991). " Family relationships in realistic young adult fiction, 1987 to 1991". [On - Line]. Available:
<http://www.eric.ed.gov/EricwebPortal/search.Jsp?>